

**THE EFFECTIVENESS OF EMPOWERMENT FOR ENHANCING
QUALITY OF LIFE AMONG ISCHEMIC STROKE
PATIENTS ATTENDING SONGKHLA
NEUROPSYCHIATRIC HOSPITAL**



CHUTARAT SATHIRAPANYA

อภิรักษ์นันทนาการ

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PUBLIC HEALTH
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2001

ISBN 974-04-0660-2

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

TH

C5642

2001

3936538 PPH/D : MAJOR: HEALTH EDUCATION; Dr.P.H.
KEY WORDS : EMPOWERMENT/QUALITY OF LIFE/STROKE
CHUTARAT SATHIRAPANYA: THE EFFECTIVENESS OF
EMPOWERMENT FOR ENHANCING QUALITY OF LIFE AMONG ISCHEMIC
STROKE PATIENTS ATTENDING SONGKHLA NEUROPSYCHIATRIC
HOSPITAL. THESIS ADVISORS: VASON SILPASUWAN, Dr.P.H., KAMMANT
PHANTHUMCHINDA, M.D., ROONGROTE POOMRIEW, Ph.D.
251 P. ISBN 974-04-0660-2

Stroke has become a major health and social problem in Thailand. Treatment can be long and also causes physical impairment and disability leading to dependency in patients. Reduction the disability can increase the patients' quality of life. Many studies confirmed that the illness influences ability to do daily activities, patients require social support from their relatives, and depression effects the quality of life in stroke patients. This research aimed to study the effectiveness of empowerment programs that may lead to improvement in quality of life in patients by enhancing self-esteem, self-efficacy, ability for daily living, social support from their relatives and reduction of depression. The research also attempts to changes in patients' self-esteem, self-efficacy and quality of life, comprised of physical, psychological, social and life satisfaction components. Self-esteem, self-efficacy, knowledge and skills of relatives in caring for patients were also evaluated.

The research was quasi-experimental, two groups pre –posttest design. The sample group comprised of ischemic stroke patients admitted to Songkhla Neuropsychiatric Hospital and their relatives. The experimental and control groups included 38 cases, where matching the variables which effected quality of life with participation in empowerment program (based on Gibson's model) for 7 days was used for the experimental group, while the control group received routine care only. The program stressed learning through participation in group activity and discussion to learn about the causes of disease, their impacts. Causes of problems by the disease and their solution including biofeedback and breathing exercise for relaxation from stress was also emphasize. Their relatives were trained to develop support skills in caring for patients.

Evaluation instruments in this research were comprised with quality of life, self-esteem, self-efficacy, knowledge and skills of relative's scores. Data were collected at five different points in time: pre experiment, 2,4,12 and 24 week post-experiment, and analyzed by χ^2 test, t-test, Mann-Whitney U test, RMANOVA, and descriptive statistics.

The results revealed that empowerment could effect increase quality of life in stroke patients in the experimental group significantly from low level to high level. Self-esteem and self-efficacy of the patients and their relatives in experimental group significantly increased. Knowledge and skills for caring patients among the relatives of experimental group were significantly improved.

Empowerment is effective in improving quality of life in stroke patients. However, it is very important to have social measures or health policy to maintain and monitor programs such as those propose here.

3936538 PHPH/D : สาขาวิชาเอก: สุขศึกษา ; ส.ด.

จุฬารัตน์ สติรปัญญา: ประสิทธิภาพของการสร้างพลังเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคสมองขาดเลือด โรงพยาบาลประสาทสงขลา (THE EFFECTIVENESS OF EMPOWERMENT FOR ENHANCING QUALITY OF LIFE AMONG ISCHEMIC STROKE PATIENTS ATTENDING SONGKHLA NEUROPSYCHIATRIC HOSPITAL). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: วสันต์ ศิลปสุวรรณ, Dr.P.H., กัมมันต์ พันธุม-จินดา, M.D., รุ่งโรจน์ พุ่มริ้ว, Ph.D. 251 หน้า ISBN 974-04-0660-2

โรคหลอดเลือดสมอง เป็นปัญหาสาธารณสุขและปัญหาทางสังคมที่สำคัญของประเทศ ผลจากการเจ็บป่วย ทำให้เกิดความพิการ ต้องได้รับการรักษาเป็นระยะเวลานาน และก่อให้เกิดภาวะพึ่งพิงต่อบุคคลในครอบครัว การลดปัญหาความรุนแรงของความพิการจะสามารถทำให้ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองดีขึ้น มีรายงานการวิจัยเป็นจำนวนมากที่ยืนยันว่า ปัจจัยด้านความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การสนับสนุนจากครอบครัว และภาวะซึมเศร้า มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความเชื่อในความสามารถของตนเอง และคุณภาพชีวิตของ ผู้ป่วยโรคสมองขาดเลือด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และความพึงพอใจในชีวิต

การวิจัย เป็นแบบกึ่งทดลอง แบบ 2 กลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 2,4,12 และ 24 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้ป่วยโรคสมองขาดเลือด ที่มารับการรักษาในโรงพยาบาลประสาทสงขลาและญาติผู้ดูแล ได้รับการคัดเลือกเข้ากลุ่มโดยวิธีจับคู่ ตามตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิต ได้แก่ เพศ อายุ ชนิดและตำแหน่งของโรค ระดับภาวะซึมเศร้า ระดับการอ่อนแรงของกล้ามเนื้อ การมีโรคร่วม และสมรรถภาพสมอง แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มละ 38 คน ผู้ป่วยและญาติในกลุ่มทดลองจะได้รับการสร้างพลังตามโปรแกรมที่กำหนดขึ้นตามกระบวนการสร้างพลังของกิบสัน เป็นเวลา 7 วัน โดยจะได้รับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้รับกิจกรรมจากกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของการเจ็บป่วย ผลของการเจ็บป่วย การรับรู้ปัญหา และหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ตลอดจนได้รับการฝึกทักษะผ่อนคลายความเครียด สำหรับญาติจะได้รับการฝึกทักษะการสนับสนุนทางสังคมที่จะนำมาใช้กับผู้ป่วยเพิ่มเติม ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบจะได้รับกิจกรรมตามปกติที่ทางโรงพยาบาลได้จัดไว้ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสังเกต การตรวจร่างกายทางระบบประสาท และ การตรวจผลเลือดทางเคมี

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การสร้างพลังเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต มีผลทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคสมองขาดเลือดในกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยเพิ่มจากระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ เป็นระดับสูง และพบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความเชื่อในความสามารถของตนเองทั้งของผู้ป่วยและญาติในกลุ่มทดลอง สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า ญาติผู้ดูแลผู้ป่วย มีความรู้และทักษะในการดูแลผู้ป่วยดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

การวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การสร้างพลังสามารถสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยให้ดีขึ้น โรงพยาบาลอื่นๆ น่าจะพิจารณานำไปประยุกต์ใช้ แต่ควรมีนโยบายหรือมาตรการทางสังคมที่จะช่วยเพิ่มระดับคุณภาพชีวิตของ ผู้ป่วยให้คงอยู่อย่างต่อเนื่องด้วย